



Σε αναζήτηση πατρίδας, ο Γερμανοεβραίος Γιόζεφ Κλάιν, ο πρωταγωνιστής στο μυθιστόρημα της Λέντσε (γενν. το 1973), φεύγει το 1925 από τη Γερμανία της Δημοκρατίας της Βαϊμάρης, με τον πληθωρισμό να καλπάζει και τα λαϊκά στρώματα να δοκιμάζονται σκληρά, όπως τόσο ωραία ο Χανς Φαλάντα έχει περιγράψει, σε αναζήτηση μιας καλύτερης τύχης στις ΗΠΑ. Θέλει να ξεφύγει από τις δύστηνες καταστάσεις που βιώνει στην πατρίδα του. Στις ΗΠΑ κάνει διάφορες δουλειές, προσλαμβάνεται σε ένα τυπογραφείο, τις ελεύθερες ώρες του ασχολείται με τον ραδιοερασιτεχνισμό – στις μπάντες των ραδιοερασιτεχνών γνωρίζει μια ακτιβίστρια, τη Λόρεν, η οποία τον συμπαθεί. Όλος ο κόσμος, μέσα από τα ραδιοκύματα, έρχεται προς το μέρος του, «σε μια αδιάκοπη ροή». Υστερα από μακρά παραμονή στη Νέα Υόρκη, στη χώρα όπου αναζήτησε το κατάδικό του αμερικανικό όνειρο, ο Κλάιν αισθάνεται ότι είναι πλέον Αμερικανός, άλλωστε πολιτογραφείται Αμερικανός πολίτης. Η Ευρώπη προετοιμάζεται για πόλεμο – ο Πρώτος Παγκόσμιος, ο «Μεγάλος Πόλεμος», δεν έβαλε τέλος σε όλους τους πολέμους. Ο Χίτλερ στην πρώτη πατρίδα του Λέντσε, τον τόπο καταγωγής του, της γλώσσας του, βρίσκεται εγκατεστημένος αναπαυτικά στην εξουσία, ενώ συγκεντρώνει προς υποστήριξη των ναζι πραγματοποιούνται και εκτός Γερμανίας. Υστερα από την εμπλοκή των ΗΠΑ στον πόλεμο, στελέχη της γερμανικής Στρατιωτικής Υπηρεσίας Πληροφοριών πλησιάζουν τον Λέντσε, του συστήνεται ως κλωστούφαντουργοί και του ζητούν να συνεργαστεί μαζί τους αξιοποιώντας τις τεχνικές του δεξιότητας – ήδη το 1941 είχε αποκαλυφθεί η μεγαλύτερη υπόθεση κατασκοπίας στην ιστορία των ΗΠΑ, όταν συνελήφθησαν και καταδικάστηκαν σε ισόβια 33 μέλη του δικτύου Γερμανών κατασκόπων που είχε οργανώσει ο Frederick «Fritz» Joubert Duquesne. Ο Λέντσε αντιδρά, μα εκβιάζεται, συχνάζει σε συγκεντρώσεις που οργανώνουν φιλοναζιστικές οργανώσεις, συλλαμβάνεται εντέλει ως κοινός εγκληματίας και φυλακίζεται, ενώ κιόλας η σχέση με τη Λόρεν πνέει τα λουίσια. Το έγκλημά του είναι ότι είναι Γερ-



ΟΥΛΛΑ ΛΕΝΤΣΕ
Οι τρεις ζωές του Γιόζεφ Κλάιν
Μετάφραση: Πελαγία Τσιανάρη
Σελ. 368
ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΑΤΑΚΗ, 2021



Ούλλα Λέντσε.

Εξόριστες μνήμες

ΤΟΥ ΗΛΙΑ ΚΑΦΑΟΥΓΛΟΥ

μανός ή, πάντως, γερμανικής καταγωγής, επομένως συνωμότης εναντίον της Αμερικής, για να θυμηθούμε τον Φίλιπ Ροθ. Πέντε χρόνια αργότερα μεταφέρεται στη Νήσο Ελις, κέντρο κράτησης αλλοδαπών εχθρικά διακείμενων προς τις ΗΠΑ. Παραμένει εγκλειστος οκτώ χρόνια και απελευθεύεται στη Γερμανία το 1949. Ίδου η δεύτερη ζωή του ήρωά μας: στις ΗΠΑ δεν έζησε όπως είχε ελπίζει και επιθυμήσει, δηλαδή δεν μπόρεσε να ρυθμίσει ο ίδιος τον βηματισμό του βίου του, χωρίς διακρίσεις καταγωγής ή θρησκευτικής ομολογίας. Αντιθέτως, στη διάρκεια του εγκλεισμού του έζησε μια ζωή «χωρίς αποφάσεις», προσπαθώντας να ξεχάσει όλα συνέβησαν στην πατρίδα του, στην πρώτη, τη Γερμανία, αλλά και στη δεύτερη, τις ΗΠΑ. Στη Γερμανία, ο Κλάιν φιλοξενείται από τον αδελφό του και την οικογένειά του, αλλά έχουν περάσει είκοσι πέντε ολόκληρα χρόνια και η συνεννόηση, πόσο μάλλον η συνύπαρξη, αποδεικνύεται αδύνατη. Έτσι, ο Κλάιν αποφασίζει να ξαναφύγει, αναζητώντας αγωνιών, το «σπίτι» του. «Πόσες και πόσες φορές έχει φτάσει κάπου και έχει προσποιηθεί ότι είναι το σπίτι του», μας ειδοποιεί η

Πίσω-μπρος μάς πάει ο χρόνος, πίσω-μπρος πάει και η ζωή του απάτριδος, ξεριζωμένου Γιόζεφ Κλάιν σε τούτη τη μικροϊστορία στο πλαίσιο του Δευτέρου Παγκοσμίου Πολέμου, που για κάποιους, όπως ο Κλάιν, διήρκεσε ίσως και μία δεκαετία μετά τη λήξη, για κάποιους άλλους, με τα νούμερα χαραγμένα στους βραχίονες, διαρκεί ακόμα

Λέντσε ήδη στην κατακλείδα του πρώτου κεφαλαίου του βιβλίου, όπου ο Κλάιν βρίσκεται στο Σαν

Χοσέ, στην Κόστα Ρίκα, το 1953, τέσσερα χρόνια αφότου βρέθηκε στην Αργεντινή, στο Μπουένος Αίρες. Ίδου η τέταρτη ζωή του, αυτή που συντίθεται ως παρακείμενη στον τίτλο του βιβλίου. Στην Αργεντινή και στην Κόστα Ρίκα, ο Κλάιν, αντιμέτωπος ξανά και πάλι με το παρελθόν του, εκπληρώνει αυτό που τόσο επιθυμήσε: «Να μη δίνει λογαριασμό σε κανέναν και για τίποτα, ιδιαίτερα για πράγματα τα οποία δεν αφορούν προσωπική του επιλογή, όπως η χώρα καταγωγής του». Πρόκειται για φράση από το βιβλίο του Ντέιβιντ Θορό «Walden», παρότι δεν κατονομάζεται από τη συγγραφέα, που συντρόφευσε τον Κλάιν στις ΗΠΑ. Αυτές τις εποχές εν είδει ψηφιδωτού ανασυνθέτει η Λέντσε, κεφάλαιο το κεφάλαιο, η ανάπτυξη των οποίων δεν ακολουθεί γραμμική χρονική ακολουθία. Πίσω-μπρος μάς πάει ο χρόνος, πίσω-μπρος πάει και η ζωή του απάτριδος, ξεριζωμένου Γιόζεφ Κλάιν σε τούτη τη μικροϊστορία στο πλαίσιο του Δευτέρου Παγκοσμίου Πολέμου, που για κάποιους, όπως ο Κλάιν, διήρκεσε ίσως και μία δεκαετία μετά τη λήξη, για κάποιους άλλους, με τα νούμερα χαραγμένα στους βραχίονες, διαρκεί ακόμα.